

BS"D

Appreciating God From the Words of a Madman

R. Mois Navon

Beit HaKenneset HaSefaradi BeRimon – Parshat HaHodesh 5782

שמות פרשת בא פרק יב פסוק ב - ג

(ב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה :

Forgive my crassness but: Who cares? Let me rephrase that: How many of you write the date 1/1 on your checks and documents and mean January 1st and not, today, the First of Nissan?

So this first mitzvah in the Torah is coming to tell us that maybe we should be more careful here, that we really should care a lot about the fact the first of months is Nissan and not January.

Indeed, halachically, some (e.g., Lechem Hapanim) say it is assur to use numbers for foreign months, and some (e.g., Hatam Sofer, Rav Ovadya, Rav Shlomo Zalman Auerbach) say it is a mitzvah to use the numbers for the Hebrew months. But even those (e.g., R. Shternbach Teshuvot VeHanhagot 1:830, Rav Schachter) who say that it is mutar to use numbers for the foreign months – say that it is preferable to use the numbers only for the Hebrew months.

But let's leave the halachic demands aside and look at why this mitzvah of remembering Nissan as the first of months, and counting all our months accordingly is so important. That is, I want to know *why* it is so important to number the months.

Now, I could have brought you many a great God fearing person to answer this question – indeed, the Sefer HaHnuch is known to answer all such questions. But I thought it would be instructive to bring you an answer from the perspective of an avowed (mutzhar) atheist. The reason is that sometimes, one can get a better appreciation for what one has only when one has lost it. So I believe we can gain a better appreciation for believing in God in general, and for this mitzvah in particular – by reading a famous short story from Wilhelm Friedrich Nietzsche. It is called the Madman:

האם לא שמעתם על האיש המשוגע ההוא, שבוקר בהיר אחד הדליק פנס, רץ אל השוק ושאל ללא הרף: "אני מחפש את אלוהים! אני מחפש את אלוהים!"

What good is a measly lantern going to do on a bright day? Unless the lantern is bringing a different light. And "marketplace" here is not the shuk machneh yehuda. This is a reference to the marketplaces of yore, of the agora in ancient Greece that served not only as a place to buy and sell vegetables, but also as the center of political, social, and philosophical life. As such, this story is not a private affair but one at the center of the human condition – it is relevant to each and every one of us..

מאחר שבאותה השעה נאספו שם דווקא רבים מהללו שאינם מאמינים באלוהים, עורר האיש צחוק גדול. "האם הלך לאיבוד?" שאל אחד מהם. "או שמא תעה בדרך כְּנֶלְדִי?" שאל אחר. "ואולי הוא מתחבא מפחד מפנינו?" אולי עלה על ספונה של אונייה? היגר? - כך צעקו וצחקו כולם יחד בערבוביה.

This is the world we live in, no one take seriously the possibility that there is a God. Belief has become a joke.

האיש המשוגע קפץ והתערב ביניהם ונקב אותם בְּמִבְטָיו. "היכן נעלם אלוהים?", קרא. "אני אגיד לכם היכן. אֲנַחְנוּ הִרְגְנוּ אוֹתוֹ - אַתֶּם וְאֲנִי! כּוֹלְנוּ רוֹצְחִין! אֲבֵל אֵיךְ עֲשִׂינוּ זֹאת?"

[1] איך הצלחנו לשתות את הים עד תומו? מי נתן לנו את הספוג למחות בו את האופק מקצה ועד קצה?

It seems to me he is here driving home the point that the act of declaring God dead, of killing God, as it were, implies that world in all its grandeur is also gone with God.

[2] מה המעשה אשר עשינו כאשר התרנו את הארץ הזאת מִהַשְׁמֶשׁ שלה?

Here he clearly refers to the Sun as that source of light and energy, a symbol of stability in the world – there is nothing new under the Sun. The sun gives us assurance, a kind of security, that our world is a stable place. But in killing God we have disconnected from that stability, from that source of light and energy.

[3] לאן היא נָעָה עכשיו? לאן נעים אנו? הלאה מן הַשְּׁמֶשִׁים כולן? איך אנו צונחים מטה מטה? ואחורה והצידה ולפנים ולכל עבר? היש עדיין למעלה ולמטה? האין אנו תועים כְּבַתּוֹהוּ אֵינְסוּפִי? האין החלל הריק נושף עלינו? האם לא נעשה קר יותר? האין יורד הלילה כל הזמן? עוד ועוד לילה? האין צורך לחדליק פנסיים בבוקר?

So now he makes very clear, in metaphoric language, that in disconnecting from the Sun, we have no idea where we are, we have no reference point for our GPS – there is no longer any direction. We are lost in a vacuum. It is empty of direction, empty of meaning. The light of the sun – not physical, but metaphysical – is gone. We must replace it, we must bring our measly little lanterns to try to make up for what the sun had provided.

האם עדיין איננו שומעים כלל את שְׁאוֹן הַקְּבָרִים הַקּוֹבְרִים את אלוהים? האם עדיין איננו מריחים כלל את הריקבון האלוהי? גם אלים נרקבים! ואלוהים מת! מת ולא יחיה עוד! ואנחנו הרגנו אותו!

Gods decompose. That is, it takes time to process all that we have lost in declaring God dead. And the process is a *stinky one* (masriach) – it is not pretty to be rid of God. It is a gradual process to rid humanity of the notion of God that has guided it from time immemorial.

במה נִתְנַחַם, רוצחים בני רוצחים שְׁכֻמוֹנוּ? הקדוש והאדיר מכל מה שהיה בעולם עד כה שָׁפַת דם למוות תחת סכינינו - מי ימחה את הדם הזה מעלינו? היכן המים שיטהרונו? אלו טקסי כפרה, אלו משחקים קדושים יהיה עלינו להמציא?

He begins to use religious terminology – nechama, tahara, kapara – we killed God, but we still have a need for *religion* – we have to *invent* a replacement for all those things that religion provides us with – even if they are just “games” (mishakim kedoshim).

האין גודל המעשה הזה גדול לנו מידי? האין אנו עצמנו חייבים להיות לאלים [זכרו הנחש] וְלוֹ כְּדֵי להיות ראויים לו?

עדיין לא נעשה מעשה גדול מזה - וכל מי שיוולד אחרינו יהיה שייך, מכוח המעשה הזה, להיסטוריה נעלה מכל היסטוריה שהיתה עד כה!"

This act is huge, unprecedented in history. Indeed, before the enlightenment the world believed in God. Now all that changes.

כאן השתק האיש המשוגע ושב והתבונן במאזיניו: גם הם שתקו והסתכלו בו תוהים ובוהים. לבסוף השליך את פנסו ארצה, והפנס התנפץ לרסיסים וְכָבָה. ואז אמר: "הקדמתי לבוא. עדיין לא הגיע זמני."

People are not ready, people don't understand the weight of the decision to stop believing in God. So much so that Nietzsche breaks his little lantern – the light he had proposed to fill the void of there being no God. People will not be able to appreciate it.

המאורע הפביר הזה עוֹדְנוּ בדרך, נודד - בני האדם עוד לא שָׁמְעוּ את שְׁמֵעוֹ. הברק וְהָרַעַם צריכים זמן, אור הכוכבים צריך זמן, ומעשים, אף לאחר שְׁנַעְשׂוּ, צריכים זמן כדי להיראות ולהישמע. המעשה הזה עודנו רחוק מהם יותר מן הרחוקים שבכוכבים - ואף על פי כן - הלא עֲשׂוּהוּ!"

What is being said here is that if there is no God, life has no meaning, and furthermore, there are no standards to guide us in this meaningless life – we know not what to do with our time here, we know not why to live, we know not how to live – i.e., what is right and what is wrong.

It is in response to all this that God comes and says THIS MONTH will be to you the FIRST of MONTHS.

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם ראש חֹדָשִׁים ראשון הוא לְכֶם לְחֹדָשֵׁי הַשָּׁנָה :

This month of Nissan is the month of Geula, the month where we experienced on our very selves (al besareinu) that there is a God – not only a creator, but a guide, interested and involved in the history of humanity.

We are to remember *this* HODESH - HODESH b" HODSHO.

This hodesh Nissan is where it all begins and this is where it all ends:

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יא עמוד א
בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל.

May we merit to indeed see that ultimate Nissan, when the whole world will realize:
There is a God, there is a purpose, there is a way to live.

Shabbat Shalom.